



กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

ข้อเสนอแนวคิดในการปรับปรุงหรือพัฒนางาน

เรื่อง “การให้พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒
เป็นกฎหมายที่มีการจ่ายเงินสินบนและรางวัลนำจับ”

ข้าราชการราย นางสาวอรอนงค์ ศรีสุวรรณ

ตำแหน่งนิติกรปฏิบัติการ เลขที่ตำแหน่ง ๔๗

สังกัดกลุ่มงานกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการกรม กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
(ปฏิบัติราชการที่กองกฎหมาย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก)

ขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนิติกรชำนาญการ เลขที่ตำแหน่ง ๔๗

สังกัดกลุ่มงานกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการกรม กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
(ปฏิบัติราชการที่กองกฎหมาย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก)

คำนำ

พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ในการเข้าไปในสถานที่ใดๆ ในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจสอบและควบคุม, คั่นสถานที่หรือยานพาหนะใดๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาทำการ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด และกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ จะมีการยกย้าย ชุกซ่อน หรือทำลายเอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และถ้าการค้น ในเวลาดังกล่าวข้างต้นยังไม่แล้วเสร็จจะกระทำต่อไปก็ได้, ยึดหรืออายัดบรรดาเอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินคดี, สั่งให้บุคคลใดๆ มาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสาร หรือหลักฐาน ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่ายักยอก เอกสาร หรือหลักฐานดังกล่าวมีประโยชน์แก่การค้นพบ หรือใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์การกระทำความผิด และสั่งให้บุคคลใดๆ ออกจากพื้นที่คุ้มครองสมุนไพร หรือตเว่นการกระทำได้อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๓

ผู้ขอประเมินมีความเห็นว่า เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติงานบนความเสี่ยง ทั้งจากการเดินทาง จากการถูกทำร้าย และเสี่ยงอันตรายต่อสุขภาพอนามัย อีกทั้งเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและชี้เบาะแส เป็นการจูงใจให้ได้รับความร่วมมือ จากประชาชน และผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้น โดยให้ผู้รู้เบาะแสหรือแหล่งการกระทำความผิดแจ้งเบาะแสให้แก่ทางราชการเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิด จึงเห็นควรให้พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายที่มีการจ่ายเงินสินบนและรางวัลนำจับ

นางสาวอรอนงค์ ศรีสุวรรณ

นิติกรปฏิบัติการ

สังกัดกลุ่มงานกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการกรม
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

สารบัญ

ข้อเสนอแนวคิดในการปรับปรุงหรือพัฒนางาน	หน้า
๑. หลักการและเหตุผล.....	๑
๒. บทวิเคราะห์.....	๒-๖
๒.๑ สถานการณ์ในปัจจุบันเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายสมุนไพรรักษา (กัญชา).....	๔
๒.๒ ลักษณะการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่.....	๖
๓. แนวความคิดและข้อเสนอแนะ.....	๗-๘
๓.๑ แนวความคิด.....	๗
๓.๒ ข้อเสนอ.....	๗
๓.๓ ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไข.....	๘
๔. บทสรุป.....	๙-๑๐
๔.๑ ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	๑๐
๔.๒ ตัวชี้วัดความสำเร็จ.....	๑๑

การให้พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายที่มีการจ่ายเงินสินบนและรางวัลนำจับ

๑. หลักการและเหตุผล

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดให้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก มีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาการ และการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยส่งเสริมและพัฒนาการวิจัย การจัดระบบความรู้ พัฒนาแหล่งผลิตและผลิตภัณฑ์สมุนไพร คุ้มครอง อนุรักษ์ และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทย พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อนำไปใช้ในระบบ บริการสุขภาพอย่างมีคุณภาพ ปลอดภัย และเป็นทางเลือกให้แก่ประชาชนในการดูแลสุขภาพ อีกทั้งให้กรม การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครอง และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย รวบรวม อนุรักษ์ ฝักระวัง คุ้มครอง และส่งเสริมภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และสมุนไพร ฯลฯ

พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมาย ที่สำคัญของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวตราขึ้นก็เพื่อต้องการ ให้มีมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมให้เอกชน ชุมชน และองค์กรเอกชนตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาการแพทย์ แผนไทยและสมุนไพร และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พัฒนา และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังต้องการคุ้มครอง และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย คุ้มครองสมุนไพรควบคุม ตรวจสอบ และจับกุมปราบปรามการกระทำ ความผิดตามกฎหมายดังกล่าวด้วย แต่จากสภาพของการกระทำความผิดตามกฎหมายเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก ต่อการตรวจพบการกระทำความผิด โดยเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบหรือจับกุมปราบปรามการกระทำความผิด ก็มีความเสี่ยงต่อชีวิต ร่างกาย และสุขภาพอนามัย รวมทั้งตราครุฑในการทำงานเกินกว่าสภาวะปกติ นอกจากนั้น การดำเนินงานต่างๆ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกยังต้องขอรับความร่วมมือ และสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้ความร่วมมือ ทั้งด้านบุคลากร และวิชาการ ในการบริหารจัดการภารกิจ และการจัดเก็บข้อมูลทางวิชาการ ภายใต้ขีดจำกัด ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และวิชาการของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้แก่ สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ, กรมศุลกากร, สำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร, กรมป่าไม้, กรมวิชาการเกษตร, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ และมีความชำนาญเฉพาะด้านที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการกิจกรรมร่วมกัน

๒. บทวิเคราะห์

ปัจจุบันมีกฎหมายที่ดำเนินการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล ตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๔๖ และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง จำนวนกว่า ๑๓๐ ฉบับ โดยมีกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ ของกระทรวงสาธารณสุข อาทิเช่น

๑. พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ออกระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การจ่ายเงินสินบน เงินรางวัล และค่าใช้จ่าย ในการดำเนินงาน พ.ศ. ๒๕๔๘

๒. กฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรม กฎหมายว่าด้วย วิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทันตกรรม กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเภสัชกรรม และกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล ซึ่งออกเป็นระเบียบกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ว่าด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบน เงินรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. ๒๕๔๙

๓. พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ กรมควบคุมโรคออกเป็นระเบียบ ว่าด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พ.ศ. ๒๕๕๕

๔. พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. ๒๕๕๘ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ออกระเบียบ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบน เงินรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. ๒๕๖๕

และมีกฎหมายที่ บัญญัติให้มีการจ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับ ผู้กระทำความผิด และกฎหมายดังกล่าวมิได้อยู่ในบัญชีรายชื่อกฎหมายที่อนุญาตให้หักค่าปรับจากการกระทำผิดไว้เป็นเงินสินบน รางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานแนบท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง จำนวน ๑๕ ฉบับ ได้แก่

๑. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๖ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๑๔

๒. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕

๓. พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒

๔. พระราชบัญญัติการไฟฟ้า พ.ศ. ๒๕๐๓

๕. พระราชบัญญัติไฟฟ้ พ.ศ. ๒๔๘๖

๖. พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗

๗. พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๒๙

๘. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

๙. พระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๒๒

๑๐. พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐

๑๑. พระราชบัญญัติว่าด้วยสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒

๑๒. พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๙

๑๓. พระราชบัญญัติส่งออกป็นอกและนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒

๑๔. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓

๑๕. พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ศ. ๒๔๘๙

ซึ่งวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษ ในประเภทที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๕ มีผลบังคับใช้ โดยกำหนดให้ "ทุกส่วนของกัญชา" ไม่ถือว่าเป็นยาเสพติด และสารสกัด กัญชาที่มีสาร THC หรือ CBD ไม่เกิน ๐.๒% ไม่ถือเป็นยาเสพติด เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ที่มีการปรับเปลี่ยนระบบการกำกับดูแลกัญชาจากยาเสพติดให้โทษในประเภทที่ ๕ ซึ่งกัญชาเป็นสมุนไพร ควบคุมที่มีค่าต่อการศึกษาหรือวิจัย หรือมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ อีกทั้งต้องการควบคุมไม่ให้นำกัญชาเฉพาะส่วน ที่เป็นช่อดอกไปใช้ในทางที่ผิดวัตถุประสงค์ของการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากกัญชา กรมการแพทย์ แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจึงได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ (๔) (๕) และ (๖) แห่งพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ หากผู้ใดประสงค์จะศึกษาวิจัย ส่งออก จำหน่าย หรือแปรรูปสมุนไพรควบคุมเพื่อการค้า จะต้องขอใบอนุญาตตามมาตรา ๔๖ และจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังนี้

๑. ผู้รับใบอนุญาตให้ศึกษาวิจัย ส่งออก จำหน่าย หรือแปรรูปสมุนไพรควบคุมเพื่อการค้า ต้องจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่มา การนำไปใช้ และจำนวนที่เก็บไว้ ณ สถานประกอบการ และให้รายงานข้อมูลนั้น ต่อนายทะเบียนตามแบบที่อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกประกาศกำหนด

๒. ผู้รับใบอนุญาตให้ส่งออกสมุนไพรควบคุมเพื่อการค้า ต้องแจ้งรายละเอียดการส่งออก ต่อผู้อนุญาตเป็นรายครั้ง ตามแบบที่อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกประกาศกำหนด

๓. ห้ามจำหน่ายสมุนไพรควบคุม หรือแปรรูปสมุนไพรควบคุมเพื่อการค้า ให้กับผู้มีอายุต่ำกว่า ยี่สิบปี สตรีมีครรภ์ หรือสตรีให้นมบุตร

๔. ห้ามจำหน่ายสมุนไพรควบคุม หรือแปรรูปสมุนไพรควบคุมเพื่อการค้า ให้กับนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษา

๕. ห้ามจำหน่ายสมุนไพรควบคุมเพื่อการสูบในสถานที่ประกอบการ เว้นแต่การจำหน่าย โดยผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หมอพื้นบ้านที่ได้รับการรับรองตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการรับรองหมอพื้นบ้าน พ.ศ. ๒๕๖๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนจีน ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ และผู้ประกอบวิชาชีพ ทันตกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทันตกรรม ที่ใช้ในการรักษาผู้ป่วยของตน หรือผู้ประกอบวิชาชีพ การสัตวแพทย์ ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์ ที่ใช้ในการรักษาสัตว์

๖. ห้ามจำหน่ายสมุนไพรควบคุม หรือสินค้าที่แปรรูปจากสมุนไพรควบคุมเพื่อการค้า ผ่านเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ (Vending Machine) ผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์

๗. ห้ามโฆษณาสมุนไพรควบคุมในทุกช่องทางเพื่อการค้า

๘. ห้ามจำหน่ายสมุนไพรควบคุม หรือสินค้าที่แปรรูปจากสมุนไพรควบคุมเพื่อการค้า ในสถานที่ดังต่อไปนี้

(ก) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา

(ข) หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก

(ค) สวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสวนสนุก

๒.๑ สถานการณ์การในปัจจุบันเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายสมุนไพรวบคุม (กัญชา)

๑. มีการออกใบอนุญาต ในกรุงเทพมหานครทั้ง ๕๐ เขต และภูมิภาคทั้ง ๗๖ จังหวัด มากกว่า ๑๐,๐๐๐ ใบอนุญาต

๒. มีการจับกุมดำเนินคดี มากกว่า ๖๐ ราย

(ซึ่งตามมาตรา ๗๘ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดโทษ หากฝ่าฝืนไม่ขอใบอนุญาตตามมาตรา ๔๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)

๓. มีการพักใช้ใบอนุญาตมากกว่า ๙๐๐ ร้าน

๔. มีการเพิกถอนใบอนุญาต กว่า ๕ แห่ง

๕. มีการตรวจยึด आयัดของกลาง จากโกดังเอกชนซึ่งเป็นการเตรียมส่งออกไปต่างประเทศ กว่า ๔ ครั้ง

๖. มีการประสานความร่วมมือ ร่วมตรวจตรา สอดส่อง และร่วมปฏิบัติการจับกุมปราบปราม กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อันได้แก่ กองบัญชาการตำรวจนครบาล กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, กองบังคับการ กองบัญชาการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี, กรมศุลกากร, สำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด, สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ฯลฯ

ทั้งนี้ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. เข้าไปในสถานที่ใดๆ ในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจสอบและควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

๒. ค้นสถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาทำการ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้และกรณี มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้จะมีการยกย้าย ชุกซ่อน หรือทำลายเอกสารหรือสิ่งของ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และถ้าการค้นในเวลาดังกล่าวข้างต้นยังไม่แล้วเสร็จจะกระทำต่อไปก็ได้

๓. ยึดหรืออายัดบรรดาเอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินคดี

๔. สั่งให้บุคคลใดๆ มาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือหลักฐาน ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำ เอกสาร หรือหลักฐานดังกล่าวมีประโยชน์แก่การค้นพบหรือใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

๕. สั่งให้บุคคลใดๆ ออกจากพื้นที่คุ้มครองสมุนไพรวบคุม หรืองดเว้นการกระทำใดอันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๖๓

ซึ่งกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ กำหนดให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒

๑. ปลัดกระทรวงสาธารณสุข
๒. รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข
๓. ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข
๔. สาธารณสุขนิเทศก์
๕. อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
๖. รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
๗. ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์แผนไทย ผู้อำนวยการสำนักการแพทย์ทางเลือก และเลขาธิการกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

๘. นายแพทย์ แพทย์แผนไทย เกษัชกร พยาบาลวิชาชีพ นักวิชาการสาธารณสุข นักวิชาการเกษตร นักวิทยาศาสตร์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน นิติกร และเจ้าพนักงานสาธารณสุข กรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

และข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ เฉพาะในเขตท้องที่ที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัด
๒. รองผู้ว่าราชการจังหวัด
๓. นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด

๔. นายแพทย์ แพทย์แผนไทย เกษัชกร นักวิชาการสาธารณสุข พยาบาลวิชาชีพ นิติกร และเจ้าพนักงานสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

๕. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทั่วไป ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค หัวหน้ากลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก หรือหัวหน้ากลุ่มงานอื่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

๖. หัวหน้างานเภสัชกรรม หัวหน้างานการแพทย์ แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือก และหัวหน้างานที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งได้รับมอบหมายในสังกัดโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

๗. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และหัวหน้าสถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ

๘. สาธารณสุขอำเภอ

๒.๒ ลักษณะการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่

ปัจจุบันได้ออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยแบ่งเป็นส่วนกลาง จำนวนกว่า ๘๐ ราย ส่วนภูมิภาคทั้ง ๗๖ จังหวัด มีจำนวนกว่า ๕,๕๐๐ ราย ในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สืบเสาะทราบเอง หรือมีผู้แจ้งเบาะแสให้ทราบแล้ว หลังจากนั้นจะมีการเดินทางไปยังสถานที่ตามที่สืบเสาะหรือได้รับแจ้ง เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ การปฏิบัติงานก่อให้เกิดความเสี่ยงดังนี้

๑. การเสี่ยงอันตรายจากการเดินทาง เนื่องจากการทำงานมีภารกิจเร่งด่วนและผู้กระทำความผิด อาจมีการเคลื่อนย้ายวัตถุที่ผิดกฎหมายเพื่อปกปิดการกระทำความผิด จึงต้องออกปฏิบัติงานทันทีที่ได้รับคำสั่ง และการดำเนินการจะต้องมีการปฏิบัติงานที่ต่อเนื่อง ซึ่งสถานที่ที่ไปตรวจสอบบางครั้งอาจจะมีการจราจรที่ติดขัด อยู่ในพื้นที่ไกล ต้องเดินทางทั้งเวลากลางวันและกลางคืน มีการเดินทางด้วยรถจักรยานยนต์พร้อมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนเพื่อให้ทันท่วงทีและในบางครั้งต้องเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในซอย/ถนน ที่มีขนาดเล็กและแคบ ซึ่งอาจเกิดอันตรายจากอุบัติเหตุได้

๒. การเสี่ยงอันตรายจากการถูกทำร้าย เนื่องจากการตรวจสอบควบคุม กำกับ ดูแลให้ประชาชน หรือผู้ประกอบการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายนั้น ต้องเข้าทำการตรวจค้น ยึดอายัดกัญชา (ช่อดอก) ตำรับยาแผนไทยของชาติหรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ และสมุนไพร ตลอดจนสิ่งที่มีมูลค่าสูง ซึ่งเป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูง และต้องทำงานต่อเนื่องแม้จะเป็นเวลากลางคืน ตลอดจนแจ้งความดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย การกระทำดังกล่าวทำให้ผู้ประกอบการสูญเสียผลประโยชน์และผู้กระทำความผิดมักจะเป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น เป็นสาเหตุให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถูกคุกคามจากการปฏิบัติงาน ทั้งทางวาจา และพฤติกรรม ซึ่งในบางครั้งอาจถูกทำร้ายได้ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มีอาวุธไว้ใช้เพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของทางราชการ

๓. การเสี่ยงอันตรายต่อสุขภาพอนามัย เนื่องจากวัตถุสิ่งของที่เข้าไปตรวจค้น กัก ยึด บางชนิด เช่น ช่อดอกกัญชา สารเคมี เป็นต้น ซึ่งโดยสภาพเป็นวัตถุอันตราย ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ หรือกลิ่นของช่อดอกกัญชา ที่เป็นอันตรายต่อร่างกายมนุษย์ ไม่ว่าจะต่อระบบผิวหนัง ระบบประสาท หรือระบบหายใจ ซึ่งบางครั้งกรณีที่ต้องยึดหรืออายัดจะมีจำนวนมาก พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องใช้เวลานานในการปฏิบัติงานดังกล่าว โอกาสที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะได้รับอันตรายจากวัตถุอันตรายดังกล่าว จึงมีสูงมาก นอกจากนั้น การเข้าปฏิบัติงานในพื้นที่ที่เป็นเขตอนุรักษ์ พื้นที่คุ้มครองสมุนไพร และพื้นที่ดินเอกชนที่ปลูกสมุนไพร จะต้องมีการเข้าไปยังพื้นที่เฉพาะในการเข้าสำรวจ ตรวจสอบ และการยึด อายัด การกระทำที่เป็น การฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งจะเกิดความเสี่ยงอันตรายจากสัตว์ป่า สัตว์มีพิษ รวมถึงพืชมีพิษ ที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์ อันเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยอย่างหนึ่งเช่นเดียวกัน

๓. แนวความคิดและข้อเสนอแนะ

๓.๑ แนวความคิด

ผู้ขอรับการประเมินเห็นว่า หากมีการกำหนดการจ่ายเงินรางวัลจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่เจ้าหน้าที่ โดยวิธีการให้ค่าตอบแทนพิเศษที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันการทุจริตจากการรับเงินสินบน หรือเป็นการจ่ายเพื่อตอบแทนการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจประสบกับความยากลำบากหรือเสี่ยงที่ได้รับอันตรายจากการปฏิบัติหน้าที่ และในส่วนของ **การจ่ายสินบน** ก็เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนทั่วไปให้มีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายมากยิ่งขึ้น ไม่ใช่เพียงแค่เรื่องของช่อดอกกัญชา แต่รวมไปจนถึงตำรับยาแผนไทย และตำราการแพทย์แผนไทย และสมุนไพร จึงเห็นควรเสนอหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดการจ่ายเงินสินบนหรือรางวัลนำจับ ดังนี้

ผู้มีสิทธิได้รับ

(๑) เงินสินบน ได้แก่ เงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับ กล่าวคือ บุคคลคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งจะเป็นข้าราชการหรือไม่ก็ตาม ได้นำความมาแจ้งแก่ผู้รับแจ้งความนำจับถึงเบาะแสหรือเค้าเงื่อนแห่งการกระทำความผิด และเป็นผลให้ทำการจับกุมได้สำเร็จเนื่องจากการแจ้งความนั้น

(๒) เงินรางวัล ได้แก่ เงินที่จ่ายให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งจับกุมผู้กระทำความผิด กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ซึ่งทำการจับกุม ร่วมทำการจับกุม เจ้าพนักงานเปรียบเทียบคดี ผู้ที่พิสูจน์ นักวิทยาศาสตร์ ผู้ตรวจสอบเอกสาร ผู้ตรวจพบการกระทำความผิด หรือผู้ดำเนินการด้านกฎหมายซึ่งได้ทำการตรวจสอบพยานหลักฐาน หรือกระทำการใดๆ อันเกี่ยวกับคดีนั้น และให้หมายความรวมถึงผู้ทำการสืบสวนอันเป็นประโยชน์โดยตรงเกี่ยวกับการจับกุมด้วย

(“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในเมื่อทำการเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม)

๓.๒ ข้อเสนอ

ผู้ขอรับการประเมินเห็นว่า ควรกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อเสนอกรมบัญชีกลางกระทรวงการคลังพิจารณาในการให้พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายที่มีการจ่ายเงินสินบนและรางวัลนำจับ ดังนี้

๑. เงื่อนไขในการจ่าย

การจ่ายเงินสินบนหรือรางวัลนำจับในคดีกระทำความผิด จะจ่ายให้ต่อเมื่อ

- (๑) การจับกุมเป็นผลสำเร็จ เนื่องจากการแจ้งความนำจับ และ
- (๒) ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ หรือพนักงานสอบสวนได้ทำการเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหา หรือศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษปรับจำเลย โดยคดีนั้นถึงที่สุดแล้ว
- (๓) ได้มีการชำระค่าปรับแล้ว
- (๔) ต้องมีการรับรองผลคดี ดังนี้
 - เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ตามกฎหมายเป็นผู้รับรองผลคดีในกรณีมีการเปรียบเทียบปรับตามกฎหมาย
 - พนักงานอัยการเป็นผู้รับรองผลคดี ในกรณีมีคำพิพากษาของศาลให้ลงโทษปรับจำเลย

๒. วิธีการขอรับเงินสินบนและเงินรางวัล

(๑) ผู้แจ้งความนำจับ จะต้องแจ้งความเป็นหนังสือต่ออธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย และการรับแจ้งความนั้นจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย

ในกรณีที่มีผู้แจ้งความนำจับมากกว่าหนึ่งคนในคดีเดียวกันให้ถือว่าผู้แจ้งความนำจับที่แจ้งความก่อน และมีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรถูกต้องตามหลักเกณฑ์นี้ เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบน

(๒) ต้องยื่นคำขอรับเงินสินบนต่อศาลชั้นต้นที่พิจารณาพิพากษาคดีความผิดซึ่งตนมีสิทธิได้รับเงินรางวัล หรือต่ออธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายแล้วแต่กรณี ภายในกำหนด (หกสิบวันหรือหนึ่งปี) นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด หากพ้นกำหนดดังกล่าวแล้ว สิทธิในการขอรับเงินสินบนย่อมระงับไป

กรณีที่ไม่มีผู้ยื่นคำขอรับเงินสินบน หรือผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนหรือทายาทไม่มารับเงินสินบนภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด ให้นำเงินส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

๓. ผู้มีอำนาจในการหักจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัล

(๑) การหักเงินค่าปรับที่ได้รับตามคำพิพากษา ให้เป็นอำนาจของเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

(๒) การหักเงินค่าปรับที่ได้รับตามคำเปรียบเทียบของเจ้าหน้าที่ให้เป็นอำนาจของอธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

๔. อัตราส่วนการจ่าย

(๑) จำนวนสามในสี่ส่วนให้นำไปจ่ายเป็นเงินสินบนหนึ่งส่วน และเงินรางวัลอีกสองส่วน ในกรณีที่ไม่ต้องจ่ายเงินค่าสินบนให้รวมจ่ายเป็นเงินรางวัลสามส่วน

ทั้งนี้ ในกรณีที่น่าจับหรือผู้จับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีหลายคน ก็ให้แบ่งจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลแก่บุคคลในฝ่ายนั้นคนละเท่า ๆ กัน

(๒) จำนวนที่เหลืออีกหนึ่งส่วน ให้นำไปจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจะจัดตั้งเป็นกองทุนก็ได้

๓.๓ ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจจับกุม การจับผู้กระทำความผิดนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

แนวทางการปฏิบัติการ คือ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร่วมกับตำรวจร่วมกันดำเนินการ โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อมูลหลักฐานที่พิจารณาแล้วน่าจะเชื่อว่ามีกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และมีหนังสือขอความร่วมมือไปยังพนักงานสอบสวนในเขตท้องที่เพื่อไปร่วมดำเนินการจับกุม เนื่องจากจำเป็นต้องค้นสถานที่ประกอบการด้วย โดยหน้าที่ในการขอออกหมายค้นเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในเขตท้องที่นั้น

๔. บทสรุป

คงปฏิเสธไม่ได้ว่าการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ มีการบังคับใช้ ทั้งการป้องกัน ปราบปราม และมีการดำเนินคดีอย่างเป็นรูปธรรมก็เนื่องจากระบบการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ. ๒๕๖๕ ผู้ขอรับการประเมินยังเล็งเห็นว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครอง ส่งเสริม และพัฒนาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ได้แก่ ตำรับยาแผนไทย และตำราการแพทย์แผนไทย รวมถึงสมุนไพร และให้ภาคเอกชน ชุมชน และท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย เพื่อให้มีการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนในเรื่องอื่นๆ จึงเห็นควรกำหนดข้อหาหรือฐานความผิดที่ต้องจ่ายเพื่อให้ครอบคลุมทั้งพระราชบัญญัติฯ ดังนี้

(๑) การนำตำรับยาแผนไทยของชาติไปขอขึ้นทะเบียนตำรับยาและขออนุญาตผลิตยา ตามกฎหมายว่าด้วยยา หรือนำไปทำการศึกษาวิจัยเพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาเป็นตำรับยาใหม่เพื่อประโยชน์ ในทางการค้า หรือทำการศึกษาวิจัยตำราการแพทย์แผนไทยของชาติเพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาภูมิปัญญาการแพทย์ แผนไทยขึ้นใหม่เพื่อประโยชน์ในทางการค้า โดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา ๑๙

(๒) การศึกษาวิจัยหรือส่งออกสมุนไพรควบคุมเพื่อจำหน่าย หรือแปรรูปสมุนไพรควบคุม เพื่อการค้า โดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา ๔๖

(๓) การที่ผู้รับใบอนุญาต ตามมาตรา ๔๖ ได้กระทำการศึกษาวิจัยหรือส่งออกสมุนไพร ควบคุมเพื่อจำหน่าย หรือแปรรูปสมุนไพรควบคุมเพื่อการค้า ในระหว่างที่ถูกพักใช้ใบอนุญาต ตามมาตรา ๕๒

(๔) การที่ผู้รับใบอนุญาต ตามมาตรา ๔๖ ได้กระทำการศึกษาวิจัยหรือส่งออกสมุนไพร ควบคุมเพื่อจำหน่าย หรือแปรรูปสมุนไพรควบคุมเพื่อการค้า ภายหลังจากผู้อนุญาตเพิกถอนใบอนุญาต ตามมาตรา ๕๔

(๕) การไม่แจ้งการครอบครองสมุนไพรควบคุม เกินกว่าจำนวนหรือปริมาณที่รัฐมนตรี ประกาศกำหนด ตามมาตรา ๕๑

(๖) การเข้ายึดถือหรือครอบครองที่ดินหรือปลูกหรือก่อสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือตัดโค่น แผ้วถาง เผา หรือทำลายต้นไม้ หรือพฤษชาติอื่นหรือทำลายความหลากหลายทางชีวภาพหรือระบบนิเวศน์ ตามธรรมชาติ หรือขุดหาแร่ หิน ดิน หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมตันเหือดแห้ง เป็นพิษ หรือเป็นอันตรายต่อสมุนไพร รวมถึงการดำเนินการใด ๆ เพื่อจัดการบริหารพื้นที่คุ้มครองสมุนไพรหรือ ใช้ประโยชน์จากสมุนไพร โดยไม่ได้รับใบอนุญาต ตามมาตรา ๖๓

(๗) การฝ่าฝืนมาตรการคุ้มครองที่เป็นการกระทำการใดๆ ที่อาจเป็นอันตรายหรือ ก่อให้เกิดผลกระทบในทางเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศน์ของพื้นที่นั้นจากลักษณะตามธรรมชาติหรือความหลากหลาย ทางชีวภาพหรือเกิดผลกระทบต่อคุณค่าของสมุนไพร ตามมาตรา ๖๒ (๒)

ควรกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อเสนอกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังพิจารณาในการให้พระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒

ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการกระทำที่บรรลุลผล อันจะส่งผลดีต่อประเทศ ในการคุ้มครอง ส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย และสมุนไพรจึงมีความจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน และผู้เกี่ยวข้อง ด้วยการจูงใจให้ผู้รู้แหล่งการกระทำความผิดกฎหมายได้ช่วยแจ้งเบาะแสให้แก่ทางราชการ เพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดในขณะเดียวกันผู้ที่ทำหน้าที่ปราบปรามผู้กระทำความผิดก็สมควรได้รับค่าตอบแทน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงานโดยมีการจ่ายเงิน สิบบนนำจับหรือเงินรางวัลให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

จึงเห็นควรเสนอให้พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายที่มีการจ่ายเงินสิบบนและรางวัลนำจับ เพื่อกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจะได้ออกเป็นกฎหมายลำดับรองต่อไป

๔.๑ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้การปฏิบัติงานของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ที่มีการบริหารงานภายใต้ข้อจำกัดทั้งด้านงบประมาณ และบุคลากร สามารถดำเนินการได้ตามภารกิจ และสำเร็จตามเป้าหมาย โดยการประสานงานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

๒. ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและชี้เบาะแส เป็นการจูงใจให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนและผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้น โดยให้ผู้รู้เบาะแสหรือแหล่งการกระทำความผิดแจ้งเบาะแสให้แก่ทางราชการเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิด

๓. กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจะได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, กองบังคับการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี, กรมศุลกากร, สำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร, กรมป่าไม้, กรมวิชาการเกษตร, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ฯลฯ ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ และมีความชำนาญเฉพาะด้านที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการกิจกรรมร่วมกันมากยิ่งขึ้น

๔. เพื่อป้องกันพนักงานเจ้าหน้าที่ให้พ้นจากการย่ำแย่ให้กระทำการทุจริต และเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน โดยการนำเงินค่าปรับที่ได้รับจากผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ มาจ่ายเป็นเงินสิบบนให้แก่ผู้ชี้เบาะแส และจ่ายเป็นเงินรางวัลให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่

๕. กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจะมีข้อมูลของตำรับยาแผนไทย และตำราการแพทย์แผนไทย รวมถึงสมุนไพร และข้อมูลด้านอื่น ๆ มาใช้วิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นข้อมูลเชิงวิชาการ เพื่อพัฒนาต่อยอดต่อไป

๔.๒ ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกสามารถดำเนินการได้ตามภารกิจ และสำเร็จตามเป้าหมาย โดยการประสานงานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

๒. พนักงานเจ้าหน้าที่มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน และปฏิบัติงานด้วยความสุจริต

๓. ได้รับความร่วมมือที่ดีมากยิ่งขึ้นจากประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการปราชญ์การกระทำคามผิด และทำให้การกระทำคามผิดมีจำนวนลดลง อาทิเช่น การขอใบอนุญาตตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ผู้ซึ่งจะศึกษาวิจัย ส่งออก จำหน่าย หรือแปรรูปสมุนไพรควบคุมเพื่อการค้าทุกรายจะมีการตื่นตัวและดำเนินการ ตามกฎหมาย ซึ่งผลที่ตามมาคือ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจะมีข้อมูลของแหล่งที่มา การนำไปใช้ จำนวนของกัญชา สถานประกอบการ ฯลฯ ที่ถูกต้อง ครบถ้วนและสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ในเชิงลึกเพื่อต่อยอดเกี่ยวกับมูลค่าเศรษฐกิจ หรือเรื่องอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อประชาชน เศรษฐกิจ และประเทศอย่างถูกต้อง สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นต่อไป ซึ่งปัจจุบันกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก สามารถจัดเก็บค่าธรรมเนียม ในการขอใบอนุญาตดังกล่าวเป็นรายได้แผ่นดิน กว่า ๔๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท